

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н.
ГУМИЛЕВА**

**"ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ДАМУЫ: ШЫНДЫҒЫ МЕН БОЛАШАҒЫ"
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научно-практической конференции
"СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ НЕЗАВИСИМОГО
КАЗАХСТАНА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ"**

**9 желтоқсан, 2021
Нұр – Сұлтан**

ӘОЖ 338.2 (574) (075.8)

ҚБЖ 65.9 (5Қаз) я73

Т29

Редакция алқасы

МАЙДЫРОВА А.Б. - төрайым, э.ғ.д., профессор, кафедра меңгерушісі,

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

БАЙЖОЛОВА Р.А. - э.ғ.д., профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ЕГЕМБЕРДИЕВА С.М. - э.ғ.д., профессор, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия

ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ТЛЕСОВА Э.Б. - э.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

БЕРЖАНОВА А.М. - э.ғ.к., қауымдастырылған профессор, Л.Н. Гумилев

атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ЖАНАБАЕВА Ж.К. - э.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

АУЕЛБЕКОВА А.К. - э.ғ.к., доцент Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ДОСМАҒАНБЕТОВ Н.С. - э.ғ.м., Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

КАЗБЕКОВА З.К. - магистрант, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

НҰРЛАНҰЛЫ А - магистрант, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ISBN 978-601-337-610-3

Т29 "Тәуелсіз Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы: шындығы мен болашағы" атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектер жинағы. –Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021. – 361 б.

Сборник трудов международной научно-практической конференции "Социально-экономическое развитие независимого Казахстана: реалии и перспективы". – Нур-Султан: ЕНУ им.Л.Н.Гумилева, 2021. – 361 с.

Works of the International scientific - practical conference "Socio-economic development of independent Kazakhstan: realities and prospects". - Nur-Sultan: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2021. – 361 p.

ӘОЖ 338.2 (574) (075.8)

ҚБЖ 65.9 (5Қаз) я73

ISBN 978-601-337-610-3

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2021

© Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2021

«Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасын нақты іске қосу жылдарында ШОБ-тің жалпы ішкі өнімдегі үлесі 2019 жылда 28,4 пайызға артқан. Ал 2015 жылдары осы көрсеткіш мөлшері 24,9 процентті құраған. Байқап кететін фактор - жұмыс жасап жүрген ШКС-нің барлық саны 1,3 млн адам болған. Өткен жылдармен 400 мың субъектіге артты, жұмысшылар көлемі 300 000-ға өсіп, 3,3 млн адамды құраған. Берілген бағдарлама аясында 16 000-нан жете ШКС-н қаржыландырды, 100 000-нан астам кәсіп бастаушыларға оқу курстарын тағайындады, жалпы 15,5 трлн. тг болатын көлеміндегі өнім мөлшерін өндірді, мұнымен бірге 1 триллион теңге ауқымында салық төлеген болатын – делінген ақпарат статистикасында [6].

Соңғы нәтижені шығару барысында, келесіндей қорытындылар жасалынды: елімізде ШОК-ті үкіметтік қолпаштау қаржылық және де қаржылық емес сипаттағы әрекеттерді пайдалануда. Дегенмен де, бұндай шараларды тиянақты орындау мақсатында қатаң мемлекеттік бақылау жүргізіле отырып, шет елдердің практикасымен салыстырып және олардың жағымды оң белгілерін үкіметтік бағдарлама әрекетіне ендіру міндет. Бұл бөлімде айтылған үкіметтік қолпаштау мен кәсіптік әрекетті жетілдіру аясындағы іс-шараларын одан сайын дамыту қағидалары туралы келесідей белгіленген бөлімде ашып, көрсетіледі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – Ел өркендеуінің берік негізі». 2021 жыл 1 қыркүйек.

2. Кәсіпкерлікке әсер ететін факторлар, кәсіпкерлік кітапша. [Электрондық ресурс]- Қолжетімділік тәртібі: startuped.net, 2019

3. «Стратегия 2050» - Шолу және аналитикалық талдау порталы , ЖІӨ – дегі үлес Қазақстанның экономикалық өсуіне ықпалы. [Электрондық ресурс]- Қолжетімділік тәртібі: strategy2050.kz , 2019

4. Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы. [Электрондық ресурс]- Қолжетімділік тәртібі: stat.gov.kz , Нұр – Сұлтан, 2018-2021

5. Қазақстанда бизнес жүргізу : құқықтық негіздер. [Электрондық ресурс]- Қолжетімділік тәртібі: aequitas.kz, Алматы, 2017, 39-47 беттер

6. Ұлттық статистика бюросы негізінде – ҚР-дағы 2020 жылдағы Шағын және орта кәсіпкерлік. [Электрондық ресурс]- Қолжетімділік тәртібі: ranking.kz, 2020

МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СФЕРЕ ТУРИЗМА

Бердибеков Д.А.

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева,
г. Нур-Султан, Казахстан

Учитывая, большой объем туристической отрасли и количество смежных отраслей экономики, которые влияют на отрасль, роль правительств в развитии туризма посредством создания благоприятной социально-политической и правовой среды имеет первостепенное значение.

Вместе с этим, присутствие и участие государственного сектора в туристической деятельности в большинстве развивающихся стран необходимо не только для достижения долгосрочных целей, но и для компенсации отсутствия частного сектора, имеющего опыт в сфере туризма. Поэтому, в развивающихся странах Правительство должно активно участвовать в развитии туризма не только в создании законодательной базы и политики, но и в инвестировании и управлении сектором туризма.

Кроме этого, следует отметить, что в большинстве развивающихся стран, где туризм развивался и процветал как крупный экономический сектор, таких как Багамские острова, Ямайка, Мексика, Марокко, Тунис, Египет и Индонезия, прямое участие и инвестиции правительств сыграли решающую роль [2].

Вследствие этого на рубеже развития туризма правительства развивающихся государств принимают целенаправленные меры, содействующие развитию туристской отрасли.

Одной из таких мер является мера государственной поддержки по финансовому стимулированию в виде введения льгот и преференций для инвестиционных проектов.

В связи с тем, что туризм является рисковым сектором экономики для инвестирования, большинство частных инвесторов особо не рискуют инвестировать в новые туристические направления, которые находятся на стадии исследования, или которые не гарантируют прирост капитала от капитальных вложений и долгосрочную политическую и социально-экономическую стабильность [1]. В результате, во многих развивающихся странах правительства создают необходимую инфраструктуру для поддержания и развития индустрии туризма, чтобы придать уверенность частному сектору.

Необходимо отметить, что страны с высоким потенциалом для развития туризма в последнее время активно оказывают поддержку туристской сфере за счёт внедрения государственных программ, целью которых является повышение качества и доступности туристских услуг, а также привлечение инвестиций.

В Республике Казахстан в течении последних десяти лет также уделяется особое внимание туристской отрасли. Так, в 2017 году Правительством была принята Концепция развития туристской отрасли Республики Казахстан до 2023 года, а в 2019 году принята Государственная программа развития туристской отрасли Республики Казахстан на 2019-2025 годы.

В рамках вышеуказанных программ, инвестиционная привлекательность страны обеспечивается за счёт упрощения порядка выдачи земельных участков, внедрение новых инструментов поддержки, обеспечение инженерно-технической инфраструктурой к объектам ТОП-10 регионов Карты туристификации, которые определены наиболее перспективными регионами для развития туризма [3].

Вместе с этим, поддержка инвестиционной деятельности осуществляется не только за счет проведения инфраструктуры к местам туристических объектов, но и за счет оказания прямой поддержки инвесторам (преференции, льготное кредитование, субсидирование ставок вознаграждения и процентных ставок кредитов, прямое неконтрольное участие в капитале) [3].

На сегодняшний день в рамках государственных программ поддержки предпринимателей «Дорожная карта бизнеса 2025» (далее – ДКБ 2025) и «Экономика простых вещей» предусматривается предоставление займов по льготным условиям для инвесторов, вкладывающих в туристическую отрасль в виде субсидирования кредитов и гарантирования займов.

ДКБ 2025 реализует инструменты государственной поддержки в виде субсидирования части ставки вознаграждения по кредитам/договорам финансового лизинга и гарантирования кредитов.

В рамках ДКБ-2025 стоимость кредитных средств за счет субсидирования составляет 6%. Размер кредитной поддержки на одного предпринимателя составляет 7 млрд тенге. Размер пополнения оборотных средств 500 млн, который предоставляется на возобновляемой основе. Для решения вопроса нехватки залогов, гарантированию подлежат кредиты до 1 млрд тенге, размер гарантии составляет 50%. При этом, кредиты до 360 млн тенге покрываются гарантией до 85% от суммы займа.

В рамках Программы «Экономика простых вещей» через банки государство субсидирует процентную ставку по банковскому займу. Стоимость кредитных средств за счет субсидирования через программу составляет тоже 6%.

На многих БВУ Казахстана ставка вознаграждения для субъектов бизнеса, в том числе для туристской отрасли, по кредитам составляет около 15%. На основании вышеизложенного, можно отметить, что программа поддержки для туристской отрасли в виде льготного кредитования намного выгоднее, чем условия БВУ, и в этой связи льготное кредитование определенно стимулирует привлечение инвестиций в туристическую отрасль.

Кроме этого, в целях дальнейшего стимулирования инвестиций в отрасль, в настоящее время на законодательном уровне прорабатывается вопрос внедрения таких мер, как:

- возмещение затрат частного бизнеса при строительстве, реконструкции и оснащении туристских объектов (до 10% от суммы инвестиций);
- предоставление преференций при реализации туристских инвестиционных проектов;
- возмещение затрат (10 %) субъектов предпринимательства по строительству объектов придорожного сервиса в соответствии с национальными стандартами;
- субсидирование затрат на содержание санитарно-гигиенических узлов (83 300 тг.);
- возмещение затрат (25%) по приобретению горнолыжного оборудования;

– возмещение затрат (25%) туроператоров и турагентств по приобретению транспортных средств туристского класса.

Доказательством того, что реализуемые госпрограммы и меры государственной поддержки оказывают положительное влияние на приток инвестиций служат данные Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам РК, где по итогам 2019 года объем инвестиций в основной капитал в сфере туризма составил 469,5 млрд. тенге. С 2016 года по 2018 год наблюдался рост инвестиций в основной капитал в туристическую отрасль, где в 2017 году рост составил 136,6% увеличения по сравнению с 2016 годом, а в 2018 году на 147% по сравнению с 2017 годом [4].

Анализ объема инвестиций в разрезе структуры капиталовложений по проектам свидетельствует о сохранении положительной динамики роста капитала частного сектора над государственным. Так, если общий объем бюджетных инвестиций составил порядка 25%, то остальные 75% — это капитал частного сектора.

Результатами таких мер государственной поддержки является начало реализации нескольких проектов частными инвесторами:

– Многофункциональный туристско-гостиничный комплекс «Aktau Resort Hotel» на побережье Каспийского моря, стоимость проекта 68 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2020 году;

– Отель «Rixos Khadisha Turkestan» на территории Туркестанской области, стоимость проекта 10 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2020 году;

– Отель «Hampton by Hilton» в г. Туркестан, стоимость проекта 3,9 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2020 году;

– Многофункциональный туристский комплекс «Караван Сарай» г. Туркестан, стоимость проекта 83,7 млрд тенге, срок ввода в эксплуатацию-2021 год;

– Отель «Hilton» в г. Алматы, стоимость проекта 6,1 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2019 году;

– Отель «Novote» в г. Алматы, стоимость проекта 7 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2019 году;

– Отель «Holiday Inn Aktau Seaside 4*», стоимость проекта 2,5 млрд тенге, введен в эксплуатацию в 2019 году.

Таким образом, Правительством Казахстана с целью создания благоприятной среды инвесторам, ведется активная работа по поддержке частного капитала в виде введения льгот и преференций для инвестиционных проектов и обеспечения инженерно-технической инфраструктурой. Как показывает практика Казахстана, меры государственной поддержки способствуют созданию благоприятной среды для частных инвестиций и стимулируют инвестиций в туристские предприятия.

Список использованной литературы

1. Akama, J. S.//The role of government in the development of tourism in Kenya. International Journal of Tourism Research. -2002. -4(1), 1-14.
2. Bennett, O. (1994). Financing for tourism projects in developing countries. In Tourism: The State of the Art. New York: John Wiley and Sons.
3. Постановление Правительства Республики Казахстан, № 360, Об утверждении Государственной программы развития туристской отрасли Республики Казахстан на 2019 - 2015 годы. 31 мая, 2019.
4. Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам РК: Официальная статистика: <https://stat.gov.kz>.

ТУРИЗМ – ЭКОНОМИКАНЫ ДАМУ КАТАЛИЗАТОРЫ РЕТІНДЕ

Габдуллина К. Т.

«М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті» КеАҚ
Қазақстан, Орал қаласы
kamshat_gabdullina@mail.ru

Әлемде орын алған коронавирус пандемиясы тек адам өміріне қауіп төндіріп қана қоймай, сонымен қатар, көптеген елдің экономикасына үлкен залал келтірді. Әлем экономикасына әсер ететін жетекші салалардың құлдырауына себеп болған пандемия: өндіріс белсенділігінің төмендеуіне, қызмет көрсету секторын қысқартуға, қор нарығындағы мәселелерге және туризм саласының тежеуіне алып келді.

Пандемияға дейін туризм экономиканың құлдырауды білмейтін саласы ретінде белгілі болды. Туризм саласы елдердің экономикалық даму катализаторы ретінде белгілі және күрделі құрылымды сала болып табылады. Туризм табиғаттың сұлулығын тиімді пайдалану арқылы адам өмірінің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде үлкен рөл атқарады.

Әлемдік экономиканың дамуында туризм жетекші және жедел қарқынмен дамып келе жатқан салалардың бірі екені айқын. Туризм индустриясы ел бюджетіне салық түсімдерінің түсуімен, шетел валютасы ағынымен, және халықты жұмыс орындарымен қамтамасыз ету есебінен экономиканың басты секторларының (көлік, байланыс, ауыл шаруашылығы, жаппай тұтынылатын тауарлардың өндірісі және т.б.) дамуына үлкен үлес қосады [1].

Туризм саласына әлемдік жиынтық өнімнің 10 %-ы, әлемдік көрсетілетін қызметтер экспортының 30 %-ы, әлемдік инвестициялардың 7 %-ы, жұмыс орындарының 10 %-ы және салық түсімдерінің 5 %-ы тиесілі болып табылады.

Шетел туристінен түсетін табысқа баламалы кіріс түсіру үшін әлемдік нарыққа шамамен 15 тонна мұнай, немесе 2 тонна жоғары сұрыпты бидай шығарылуы қажет. Бұл ретте шикізат сарқылатын ресурс және оны сату елдің энергия жеткізгіштерін сарқиды, ал туризм ресурстарды жаңғыртады. Себебі, туризм сарқылмайтын ресурсты сала болып табылады. Елге келетін әрбір турист